

บทสรุปผู้บริหาร

การดำเนินการในโครงการส่งเสริมและพัฒนาการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง เป็นความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี สำนักงานเกษตรกรจังหวัดนครราชสีมา และสมาคมโรงงานผู้ผลิตมันสำปะหลังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานจังหวัดนครราชสีมางบประมาณจังหวัดแบบบูรณาการ ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (CEO) ปีงบประมาณ 2548

โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมให้ผู้นำเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลือกใช้พันธุ์ และท่อนพันธุ์ที่มีคุณภาพ ดิน ปุ๋ย การใช้ปุ๋ย การปรับปรุงดิน การจัดการในเรื่องการปลูก และดูแลรักษา เพื่อการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อสภาพพื้นที่ และเพียงพอที่จะแก้ปัญหาหรือพึ่งพาตนเองในการที่จะแก้ปัญหาเบื้องต้นได้ อีกทั้งเพื่อเพิ่มโอกาสในการใช้มันสำปะหลังเป็นพลังงานทดแทน ระยะเวลาดำเนินการรวม 4 เดือน นับตั้งแต่เดือนกันยายน 2548 ถึงเดือนธันวาคม 2548 โดยภาระหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้กล่าวคือ

หน่วยงานหลัก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มีหน้าที่

- ดำรวจข้อมูลและสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง
- เก็บตัวอย่างดิน และวิเคราะห์คุณสมบัติของดิน
- สรุปข้อมูลและเสนอแนะแนวทางในการจัดการการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง
- จัดทำหลักสูตร เอกสารประกอบการอบรม และฝึกอบรมเกษตรกรผู้สนใจ
- สรุปผลและรายงานการดำเนินงาน โครงการ

หน่วยงานสนับสนุน

สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ประสานงานกับสำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อนำเจ้าหน้าที่ไปสัมภาษณ์เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย
- ประสานงานกับสำนักงานเกษตรอำเภอ จัดหาผู้นำเกษตรกร หรือผู้สนใจในพื้นที่เป้าหมายเข้าร่วมอบรม

สมาคมโรงงานผู้ผลิตมันสำปะหลังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีหน้าที่ประสานงานกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา และสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา เพื่ออำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บข้อมูล และ ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการ

ดำเนินการโดยการประสานงานกับสำนักงานเกษตรอำเภอใน 10 อำเภอเป้าหมาย ได้แก่ อำเภอเมือง ปักธงชัย นครบุรี เสิงสาง หนองบุญมาก สูงเนิน ลีคิ้ว ค่านขุนทด พิมาย และชุมพวง ให้จัดเตรียมบุคลากรนำเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินโครงการเข้าสำรวจ และเก็บข้อมูลในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้ออำนวย และข้อจำกัดต่อการให้ผลผลิต และนำมาใช้ประโยชน์ในการหาแนวทางเพิ่มผลผลิตให้เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่ รวมถึงร่วมกันคัดเลือกผู้นำเกษตรกร และผู้สนใจที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมอบรมในโครงการ

การสำรวจข้อมูล ใช้แบบสอบถามร่วมกับการสัมภาษณ์เกษตรกรในพื้นที่ แบ่งกลุ่มตามระดับผลผลิตที่ได้ โดยเก็บข้อมูลสภาพผลผลิตละ 3 ราย ใน 10 อำเภอ แบ่งเป็น 3 สภาพของผลผลิต ได้แก่ ผลผลิตสูง (มากกว่า 8 ตัน/ไร่) ผลผลิตปานกลาง (ระหว่าง 4-8 ตัน/ไร่) และผลผลิตต่ำ (ต่ำกว่า 4 ตัน/ไร่) รวมทั้งสิ้นจำนวน 90 ราย รวมถึงเก็บตัวอย่างดิน สภาพผลผลิตละ 1 จุด/อำเภอ รวมทั้งสิ้น 30 จุด โดยเก็บตัวอย่างทั้งดินบนและดินล่างในแต่ละจุด ทำให้ทราบถึงข้อจำกัดของดินและสมบัติต่างๆของดิน รวมถึงข้อจำกัดทางด้านอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตของมันสำปะหลัง ซึ่งจากผลการวิเคราะห์พบว่าคุณสมบัติทางกายภาพของดินมีค่าเบี่ยงเบนไปจากความปกติเพียงเล็กน้อย พบว่าค่าความหนาแน่นรวมของดินค่อนข้างมีปัญหา การซึมน้ำของดิน เป็นปัญหาบ้างเล็กน้อย ในด้านคุณสมบัติทางเคมีของดินค่าที่ได้อยู่ในระดับปกติ โดยสรุปพบว่ากรณีที่มันสำปะหลังที่ให้ผลผลิตต่ำคือในระดับต่ำกว่า 4 ตัน/ไร่ มีเพียงส่วนน้อยที่มีสาเหตุเนื่องมาจากความผิดปกติของดิน และผลจากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับพันธุ์มันสำปะหลังพอใช้ และมีการใช้พันธุ์รับรองอย่างกว้างขวาง แต่มีความรู้ทางด้านปุ๋ย การจัดการจากการปลูกถึงเก็บเกี่ยวปานกลาง ผลผลิตต่ำส่วนใหญ่เป็นเพราะการจัดการไม่ถูกวิธี สำหรับข้อจำกัด เนื่องจากปัญหาทางดินนั้นส่วนใหญ่เป็นเพราะใช้ปุ๋ยน้อย และไม่สมดุล ข้อจำกัดทางด้านอื่นๆที่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตของมันสำปะหลัง ปัญหาที่เกษตรกรพบคล้ายคลึงกันในทุกพื้นที่ แต่มีความหนักเบาของปัญหาแตกต่างกันไป ซึ่งจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาพบว่าปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ การที่เกษตรกรไม่ใช้ปูนในการปรับปรุงบำรุงดิน และปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงเข้าทำลาย ซึ่งปัญหาต่างๆเหล่านี้ คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่ามีแนวทางที่จะแก้ไขหรือคลี่คลายให้เบาบางลงได้ เนื่องจากเกษตรกรเองมีความพยายามที่จะคลี่คลายปัญหาเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว หากได้รับคำแนะนำที่เหมาะสมจากหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาและเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง และเผยแพร่ความรู้ให้แก่เกษตรกรอยู่เสมอ

จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อจำกัดต่างๆที่ได้รับ เมื่อนำมาประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลที่ได้รับแล้ว ทำให้คณะผู้ดำเนินงานสามารถให้ความรู้และคำแนะนำแก่เกษตรกรได้อย่างถูกต้องตามสภาพปัญหา จึงได้จัดทำหลักสูตรการอบรมเกษตรกรใน 10 อำเภอ อำเภอละ 1 ครั้ง โดยมีเป้าหมายของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการใน 10 อำเภอ รวมทั้งหมด 500 คน ซึ่งการดำเนินการอบรมเกษตรกรในระหว่างวันที่ 21 พฤศจิกายน 2548 – 8 ธันวาคม 2548 ได้บรรยายถึงแนวทางในการเพิ่มผลผลิต ปัญหาต่างๆที่เป็นข้อจำกัดที่สำคัญของพื้นที่และแนวทางแก้ปัญหาเหล่านั้น ตลอดจนตอบคำถามต่างๆของเกษตรกรจนมีความเข้าใจกระจ่าง โดยมีเกษตรกรผู้สนใจเข้ารับการอบรมใน 10 อำเภอ จำนวนรวมทั้งสิ้น

516 คน คิดจำนวนเกษตรกรที่เกินความคาดหมายร้อยละ 3.2 และจากการประเมินความพอใจของผู้เข้ารับการอบรมในโครงการพบว่ากลุ่มเกษตรกรและผู้สนใจที่เข้ารับการอบรมมากกว่าร้อยละ 70 มีความพึงพอใจในการอบรมเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.38 ซึ่งอยู่ในระดับดี – ดีมาก โดยเกษตรกรจำนวนร้อยละ 76.3 ของเกษตรกรที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เห็นว่ามีความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังเพิ่มขึ้นหลังเข้ารับการอบรม อุปสรรคในการอบรมในพื้นที่ คือ สถานที่ในการจัดอบรมในบางอำเภอเป็นห้องประชุมแบบเปิดโล่งทำให้มีสิ่งรบกวนสมาธิของผู้เข้าอบรมได้ง่าย งบประมาณในการจัดอบรมที่จำกัด และ วันที่อบรมในบางอำเภอตรงกับวันรับเงินช่วยเหลือภัยแล้ง จึงทำให้จำนวนผู้เข้าร่วมอบรมในบางอำเภอไม่ตรงตามเป้าหมาย

